лісового фонду комунальних підприємств переважаючих порід варто обмежити інтенсивність проведення окремих господарських заходів з метою забезпечення оптимальної відносної повноти у віці головного рубання. Також одним із завдань таких підприємств мав би бути пошук шляхів ефективного розвитку на основі реальної оцінки своєї конкурентної позиції на ринку та обґрунтування адекватних рішень згідно з існуючою ринковою кон'юнктурою.

Література

1. Бейлин И.Г. Очерки по истории лесных обществ дореволюционной России / И.Г. Бейли. – М. : Изд-во "Гослесбумиздат", 1962. – 159 с.
2. Головащенко В.П. Корабельный лес / В.П. Головащенко. – М. : Изд-во "Лесн. пром-сть", 1970. – 128 с.
3. Господарський Кодекс України // Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15
4. З історії лісового господарства України // Державне агентство лісових ресурсів України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article
5. Загальна характеристика лісів України // Державне агентство лісових ресурсів України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article
6. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності // Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5245-17
7. Закон України "Про розмежування земель державної та комунальної форм власності" // Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1457-15
8. Закони про ліси України Радянського періоду : / ДКЛГ України, Науково-інформаційний центр лісоуправління. Науково-технічна інформація. – 2009. – Вип. 4. – 63 с.
9. Земельний Кодекс України // Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14
10. Лісовий Кодекс України // Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3852-12
11. Про вдосконалення порядку управління лісовим господарством // Державне агентство лісових ресурсів України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1465-2009-%D1 %80
12. Про ліси сільськогосподарських підприємств. Наказ Міністерства аграрної політики України та Державного комітету лісового господарства України № 106/60 від 26.06.2000 р.
13. Развитие лесоустройства в СССР / Ред. колл. П.Н. Мороз, В.М. Павлов и др. Всесоюзное аэрофотолесоустроительное объединение Леспроект, 1967. – 313 с.
14. Редько Г.И. К истории лесного хозяйства России : учебное пособ. / Г.И. Редько. – Л. : ЛТА, 1980. – 84 с.
15. Статистический временник Российской Империи. – СПб. : Изд. ЦСК Мин. внутренних дел. – Т. – 1866. – Типография К. Вульфа.
16. Статистична інформація / Держком. статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ukrstat.gov.ua.
17. Цивільний Кодекс України // Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15
18. Указ Президента України "Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки" // Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1529/99

Надійшла до редакції 29.03.2016 р.

Хомюк П.Г., Редькович А.Н., Максымов В.О. **Некоторые исторические аспекты лесоинвентаризации и прав собственности лесов в Западном и Центральном Полесье Украины**

Проанализирована история становления лесоинвентаризационных и лесоустроительных работ на территории Западного и Центрального Полесья. Приведены нормативные акты, которые отражают постепенное совершенствование подходов к инвентаризации лесов. Приведены исторические данные об организации лесоустройства в лесах, совершенствование требований к расчету объемов пользования древесиной, установления возраста главного пользования, перечислены лесоустроительные инструкции.

Охарактеризованы подходы к формированию прав собственности на леса. Приведены нормативные акты, регламентирующие право собственности на землю и лес. Описаны особенности оформления лесов коммунальной собственности, их современное состояние.

Ключевые слова: право собственности на лес, коммунальная собственность, лесоинвентаризация, лесоустройство, нормативный акт, лесоустроительные инструкция.

Khomiuk P.G., Redkovich A.N., Maksymov S.O. **Some Historical Aspects of Forest Inventory and Forest Ownership in the Western and Central Ukrainian Polissia**

Our study analyzes the history of establishment of forest inventory work in the Western and Central Polissia. We adduce legislation, which shows the gradual improvement of forest inventory approaches. Historical information concerning the organization of forest management in forests, improvement of methods of the forest products use calculation, definition of final felling age, and techniques of timber cruise are given. Different approaches to the forest ownership development are characterized. Regulations, which manage the rights of land and forest ownerships are stated and analyzed. Some features of communal ownership development and its current status are payed the most attention.

Keywords: forest ownership rights, communal ownership, forest inventory, forest inventory, regulation act, forest management techniques.

УДК 630*26:378.4(477.41)

СТАН ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В.М. Хрик[1], С.М. Левандовська[2]

Висвітлено результати оцінювання стану полезахисних лісових смуг Навчально-дослідного лісового господарства Білоцерківського національного аграрного університету щодо виконання покладених на них лісомеліоративних функцій. Проаналізовано лісівничо-меліоративні показники смуг – склад, вік, конструкція, ширина та захисна висота. Виявлено лісові смуги, які характеризуються низькою лісівничо-меліоративною оцінкою і незадовільним санітарним станом. Наведено основні положення реконструктивних заходів, спрямованих на покращення загального стану полезахисних смуг у досліджуваному лісовому господарстві.

Ключові слова: агроландшафт, полезахисні лісові смуги, конструкція, лісомеліоративна функція, санітарний стан.

Вступ. Полезахисні лісові насадження виступають одним із важливих засобів створення стійкого екологічного каркасу, запобігають водній та вітровій ерозії ґрунту, сприяють покращенню мікрокліматичних умов агроландшафту, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур на прилеглих орних угіддях. Іншим аспектом значущості полезахисних лісових смуг є те, що разом із заповідниками та іншими екологічно цінними природними об'єктами їх внесено до національної екологічні мережі України [11]. Позитивному впливу по-

[1] доц. В.М. Хрик, канд. с-г. наук – Білоцерківський національний аграрний університет;
[2] доц. С.М. Левандовська, канд. біол. наук – Білоцерківський національний аграрний університет

лезахисних лісових насаджень присвячено багато публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: М.І. Суса [15], Б.Й. Логгінова [8], В.А. Бодрова [1], Г.М. Висоцького [2], В.І. Коптєва [5], О.І. Пилипенка [10], В.Ю. Юхновського [16, 17], М.В. Рибалкіна [13], Г.Б. Гладуна [3], В.І. Міхіна [9] та ін.

Полезахисна лісистість Правобережного Лісостепу становить близько 1,0 % за оптимального значення цього показника 2,5-2,7 % [7]. За останні три десятиріччя стан полезахисних лісових смуг значно погіршився, знизилася їхня меліоративна ефективність. Дедалі частіше аграріїв турбують тривалі посухи та інтенсивні зливи, що не лише зменшує врожай, а й призводить до погіршення якості *агроландшафтів.* Отже, потреба дослідження стану полезахисних лісових смуг щодо виконання покладених на них лісомеліоративних функцій.

Мета дослідження *– аналіз сучасного стану* полезахисних лісових насаджень Навчально-дослідного лісового господарства (далі НДЛГ) Білоцерківського національного аграрного університету для подальшого планування заходів щодо підвищення їх меліоративних властивостей.

Матеріали та методика дослідження. НДЛГ розташоване у південно-західній частині Київської обл. на території Білоцерківського адміністративного району в межах Пилипчанської сільської ради. *За* комплексним *лісогосподарським районуванням* регіон досліджень належить до лісогосподарської області Лісостепу, лісогосподарського Дністровсько-Дніпровського лісостепового округу (IV), Північного лісостепового району Придніпровської височини і Київського плато [4]. Клімат району досліджень помірно континентальний із нерівномірним розподілом опадів. У полезахисних лісових смугах господарства переважають чорноземи типові середньосуглинкові [6]. За характером рельєфу ліси НДЛГ віднесено до рівнинних. Переважаючим типом лісу є свіжа грабова діброва. Загальна площа земель лісового фонду становить 270, 5 га. Ліси розділено на 7 кварталів. Полезахисні лісові смуги займають 36,5 га (13,5 %) лісів господарства і об'єднані у збірний квартал [7].

Матеріалом дослідження слугували дані лісовпорядкування [12] та результати власних польових досліджень. Лісівничо-меліоративну характеристику полезахисних лісових смуг обґрунтовано в загальному описі дев'яти тимчасових пробних площ (ТПП). Опис проведено на основі карток тимчасових пробних площ, які складали під час польових досліджень. Оцінювання санітарного стану насаджень здійснено шляхом їх детального обстеження на тимчасових пробних площах, закладених у полезахисних смугах різного віку та різного видового складу. Поділ на категорії санітарного стану дерев встановлено відповідно до Санітарних правил у лісах України [14] за шістьма категоріями – здорові, ослаблі, дуже ослаблі, всихаючі, свіжий і старий сухостій. Індекс санітарного стану (Іс) насаджень розраховано як суму добутків показника категорії стану на кількість дерев у наявній категорії, поділену на загальну кількість обстежених дерев. Здоровими (I) вважали насадження з індексом 1,00-1,50, ослабленими (II) – 1,51-2,50, дуже ослабленими (III) – 2,51-3,50, всихаючими (IV) – 3,51-4,50, загиблими (V) – 4,51-6,00.

Результати дослідження. Основними показниками незадовільного стану полезахисних лісових смуг є недосконалість конструкції внаслідок утворення

густих непродувних узлісь, неналежний санітарний стан та розростання лісових смуг на орні землі, що призводить до різкого збільшення їх ширини та відчуження орних земель [17]. Основні полезахисні смуги НДЛГ розміщені паралельно одна до одної і перпендикулярно до напряму панівних вітрів. Коротку лісівничо-меліоративна характеристику досліджених полезахисних смуг наведено в табл. 1. Під час закладання усіх досліджених полезахисних лісосмуг використано лише деревно-тіньовий тип змішування. Тимчасові пробні площі представлені чистими і змішаними деревостанами. Серед деревних порід переважають *Quercus robur* L. і *Robinia pseudoacacia* L., також зростають *Fraxinus excelsior* L., *Fraxinus lanceolata* Borkh., *Acer platanoides* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Quercus rubra* L., *Populus canescens* (Ait.) Smith., *Populus deltoides* Marsch.

Табл. 1. Лісівничо-меліоративна характеристика полезахисних лісових смуг

№ ТПП	Квартал/ виділ	Склад смуги	Вік, років	Ширина смуги, м	Захисна висота, м	Кількість рядів, шт.	Конструкція	Лісівничо-меліоративна оцінка, бали
1	7/11	10Акб	51	16,2	21,5	4	щільна	4
2	7/12	10Акб	57	14,8	22,0	4	щільна	3
3	7/13	7Дз3Яз	65	14,1	22,1	4	ажурно-продувна	5
4	7/14	6Дз2Язл2Тсі	60	16,3	21,4	4	щільна	4
5	7/17	5Дз5Яз	56	13,5	20,8	3	продувна	5
6	7/19	6Дз2Яз1Кля1Тк	56	12,7	20,6	3	ажурно-продувна	5
7	7/21	7Дз3Яз	56	12,8	21,3	3	продувна	5
8	7/23	4Клг3Яв3Дчр	60	16,5	20,9	5	щільна	4
9	7/24	5Яв4Яз1Дчр	51	12,4	18,8	4	ажурна	4

Вік полезахисних смуг змінюється в межах 51-65 років. В основному смуги три- і чотирирядні. Полезахисні лісові смуги на ТПП № 3, 5, 6, 7, 9 мають ажурну, ажурно-продувну і продувну конструкції (рис. 1, 2), захисну висоту в межах 18,8-22,1 м, ширина смуг за проекціями крон змінюється від 12,0 до 18,0 м. Конструкція полезахисних смуги на ТПП № 1, 2, 4, 8 – щільна (рис. 3), захисна висота становить 20,9-22,0 м, ширина – 12,0-16,0 м. Щільна конструкція цих смуг зумовлена розростанням чагарників підліску, підростом другорядних порід, крон узлісних рядів та нависанням їх над закрайками сільськогосподарських угідь. Лісівничо-меліоративна оцінка насаджень на ТПП № 3, 5, 6, 7 характеризується до відповідної шкали як "5". Така висока оцінка визначається тим, що вони оптимальні за складом і розміщенням, біологічно стійкі, зростають за I класом бонітету та характеризуються як високоповнотні. Деревостани з лісівничо-меліоративною оцінкою "4" зростають за I-II класами бонітету, повнотою 0,7-0,8. У цих лісових смугах пропонуємо провести господарські заходи, пов'язані зі зміною конструкції (зі щільної на продувну). Насадження на пробній площі № 2 зростають за III класом бонітету, захаращені, з повнотою 0,6, оцінено трьома балами. Це свідчить про потребу здійснення відповідних лісогосподарських заходів для відновлення їх меліоративних функцій.

Оцінювання санітарного стану полезахисних лісових насаджень НДЛГ засвідчило, що вони, в основному, здорові та ослаблі (табл. 2).

Рис. 1. Полезахисна смуга продувної конструкції (ТПП № 5)

Рис. 2. Полезахисна смуга ажурно-продувної конструкції (ТПП № 6)

Рис. 3. Полезахисна смуга щільної конструкції (ТПП № 8)

Найбільша частка здорових дерев – у лісових смугах ажурно-продувної та продувної конструкцій (ТПП № 3, 5, 6, 7). На зазначених пробних площах відсутні дерева V-VI категорій, що пов'язано зі своєчасним вилученням їх санітарними рубками. Середній індекс санітарного стану становить 1,46 од., отже, насадження можна вважати здоровими.

Табл. 2. Показники санітарного стану досліджуваних деревостанів

№ ТПП	Склад насадження	Розподіл дерев за категоріями стану, %						Ic
		I	II	III	IV	V	VI	
1.	10Акб	22,8	49,2	27,0	0,7	0,3	–	2,07
2.	10Акб	28,2	45,4	24,2	0,7	1,5	–	2,19
3.	7Дз3Яз	56,7	30,8	12,0	0,5	–	–	1,46
4.	6Дз2Язл2Тсі	29,9	37,4	30,6	1,2	0,9	–	2,06
5.	5Дз5Яз	63,0	30,9	5,9	0,2	–	–	1,43
6.	6Дз2Яз1Кля1Тк	59,4	32,8	7,3	0,5	–	–	1,48
7.	7Дз3Яз	62,3	29,4	8,1	0,2	–	–	1,46
8.	4Клг3Яв3Дчр	24,4	48,7	25,8	0,6	0,5	–	2,04
9.	5Яв4Яз1Дчр	33,1	44,7	19,4	2,2	0,6	–	1,92

У лісових смугах зі щільною конструкцією зменшується кількість здорових дерев від 29,2 до 22,8 %. Частка ослаблих дерев становить 37,4-49,2 %, дуже ослаблих – 19,4-30,6 %, всихаючих – 0,6-2,2 %. Процеси всихання найбільше проявляються на ТПП № 2. Індекс стану у цих насадженнях становить 2,19 од. Основною причиною погіршення стану є ураження омелою білою. Іншим вагомим фактором відмирання дерев є несприятливі погодні умови останніх років у вигляді бурі, шквальних вітрів, зимового обледеніння, буреломи, вітровали, снігголами. Досліджувані деревостани на ТПП № 1, 2, 4, 8, 9 характеризуються як ослаблі, оскільки значення Ic змінюється в межах 1,92-2,19 од. Збільшення індексу санітарного стану на зазначених пробних площах пов'язане з появою свіжого сухостою (0,3-1,5 %).

Висновки. Полезахисні насадження у виділах № 13, 17, 19, 21 відповідають своєму призначенню за конструкцією, меліоративними властивостями та санітарним станом і не потребують проведення лісогосподарських заходів.

Полезахисні насадження у виділах № 11, 12, 14, 23, 24 характеризуються незадовільним санітарним станом, захаращеністю, надмірним розростанням чагарників і підросту другорядних порід. Пропонуємо здійснити у зазначених полезахисних смугах лісогосподарські заходи, спрямовані на поліпшення санітарного стану, формування оптимальної конструкції, які будуть сприяти підвищенню їх меліоративної ефективності.

Література

1. Бодров В.А. Полезащитное лесоразведение: теоретические основы / В.А. Бодров. – К. : Изд-во "Урожай", 1974. – 200 с.

2. Высоцкий Г.Н. Защитное лесоразведение / Г.Н. Высоцкий // Избранные труды. – К. : Изд-во "Наук. думка", 1983. – 208 с.

3. Гладун Г.Б. Значення захисних лісових насаджень для забезпечення сталого розвитку агроландшафтів / Г.Б. Гладун // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Сер.: Екологізація економіки як інструмент сталого розвитку в умовах конкурентного середовища. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2005. – Вип. 15.7. – С. 113-118.

4. Комплексное лесохозяйственное районирование Украины и Молдавии / под ред. С.А. Генсирука. – К. : Изд-во "Наук. думка", 1981. – 360 с.
5. Коптєв В.І. Полезахисне лісорозведення / В.І. Коптєв, А.А. Лішенко. – К. : Вид-во "Урожай", 1989. – 199 с.
6. Крикунов В.Г. Почвы УССР, их плодородие / В.Г. Крикунов, Н.И. Полупан. – К. : Изд-во "Вища шк." 1987. – 320 с.
7. Лобченко Г.О. Фітоіндикація полезахисних лісових смуг Правобережного Лісостепу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.01 / Г.О. Лобченко; НУБіП України. – К., 2015. – 21 с.
8. Логгинов Б.Й. Основы полезащитного лесоразведения / Б.Й. Логгинов. – К. : Изд-во "Наука", 1961. – 352 с.
9. Михин В.И. Полезащитное лесоразведение в Центральном Черноземье России : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра с.-х. наук: спец. 06.03.01, 06.03.03 / В.И. Михин. – Воронеж, 2013. – 34 с.
10. Пилипенко А.И. Лесоводственные особенности и мелиоративное влияние полезащитных лесных полос в условиях черноземной Степи Украины / А.И. Пилипенко. – К. : Изд-во УСХА, 1992. – 75 с.
11. Про екологічну мережу України: Закон України від 24 червня 2004 р., № 1864-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 502.
12. Проект організації і розвитку лісового господарства Навчально-дослідного лісового господарства Білоцерківського національного аграрного університету. – Ірпінь, 2009. – 93 с.
13. Рыбалкина Н.В. Изменение плодородия почвы под влиянием полезащитных лесных полос : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. с.-х. наук: спец. 06.03.04 / Н.В. Рыбалкина. Воронеж, 1998. – 28 с.
14. Санітарні правила в лісах України. – К. : Держкомлісгосп України, 1995. – 30 с.
15. Сус Н.И. О водоохранном, водорегулирующем и почвозащитном значении лесов / Н.И. Сус // Всесоюзная академия с.-х. наук им. В.И. Ленина. – М. : Изд-во ВАСХНИЛ, 1937. – 14 с.
16. Юхновский В.Ю. Защитная высота полезащитных лесных полос / В.Ю. Юхновский // Совершенствование лесного хозяйства и защитного лесоразведения. – К. : Изд-во УСХА, 1986. – С. 40-44.
17. Юхновський В.Ю. Лісоаграрні ландшафти рівнинної України: оптимізація, нормативи, екологічні аспекти / В.Ю. Юхновський. – К. : Вид-во Ін-ту аграрної економіки, 2003. – 273 с.

Надійшла до редакції 28.03.2016 р.

Хрык В.М., Левандовская С.Н. **Состояние полезащитных лесных насаждений Белоцерковского национального аграрного университета**

Представлены результаты оценки существующего состояния полезащитных лесных полос Учебно-исследовательского лесного хозяйства Белоцерковского национального аграрного университета по выполнению возложенных на них лесомелиоративных функций. Проанализированы лесоводственно-мелиоративные показатели полос – состав, возраст, конструкция, ширина и защитная высота. Выявлены лесные полосы, которые характеризируются низкой лесоводственно-мелиоративной оценкой и неудовлетворительным санитарным состоянием. Приведены основные положения реконструктивных мероприятий, направленных на улучшение общего состояния полезащитных полос в исследованном лесном хозяйстве.

Ключевые слова: агроландшафт, полезащитные лесные полосы, конструкция, лесомелиоративная функция, санитарное состояние.

Khryk V.M., Levandovska S.M. **The State of Windbreaks of Bila Tserkva National Agrarian University**

Some results of assessing the current state of windbreaks within the territory of the Education-Research Forestry (ERF) of Bila Tserkva National Agrarian University on fulfilling its functions of agroforestry are highlighted. Silvicultural reclamation performance bands such as the composition, age, structure, and width and screen height are analyzed. Forest belts, which are characterized with low silvicultural and meliorative assessment and unsatisfactory sanitary conditions, are identified. The main principles of reconstructive measures aimed at improving the general condition of shelter bands in the studied forestry are described.

Keywords: agricultural landscapes, windbreaks, construction, ameliorative properties, sanitary condition.

УДК 582.477(477.8)

РОДИНА *CUPRESSACEAE* F. NEGER У КОНІФЕРЕТУМІ БОТАНІЧНОГО САДУ ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Н.І. Цицюра[1], В.М. Черняк[2]

Наведено результати встановлення таксономічного складу родини *Cupressaceae* F. Neger у коніферетумі Ботанічного саду Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ). Здійснено оцінку успішності акліматизації деревних інтродуцентів за їх стійкістю до умов навколишнього середовища з використанням шкали ступенів успішності інтродукції. Проаналізовано ступінь життєздатності та перспективності в екоумовах ботанічного саду за допомогою методу інтегральної числової оцінки життєздатності та перспективності на основі візуальних спостережень представників досліджуваної родини.

Ключові слова: Ботанічний сад Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, коніферетум, родина *Cupressaceae* F. Neger, таксономічний склад, інтродукція, успішність акліматизації, життєздатність, перспективність.

Вступ. Збагачення й охорона фіторізноманіття здійснюється завдяки роботі ботанічних садів, у яких нагромаджують колекції флори з метою її вивчення, збереження, інтродукції, акліматизації та культивування. Однією з таких установ в Україні є Ботанічний сад Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника – один з наймолодших в Україні, який засновано у 1997 р. на базі дендропарку Прикарпатського університету.

Актуальність проблеми полягає у потребі комплексного дослідження родини *Cupressaceae* в екоумовах ботанічному саду з метою здійснення аналізу успішності акліматизації та перспективності інтродукції задля подальшого використання представників названої родини в цілях культивування та господарського використання.

Об'єкт дослідження – процеси інтродукції, акліматизації та впровадження в культуру видів і форм родини *Cupressaceae* в екоумовах Ботанічному саду Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

Предмет дослідження – види та форми родів *Chamaecyparis* Spach, *Juniperus* L., *Microbiota* Kom., *Platycladus* Spach, *Thuja* L., *Thujopsis* Sieb. et Zucc. родини *Cupressaceae*, які зростають в коніферетумі ботанічного саду.

Мета дослідження – встановлення таксономічного складу, визначення успішності акліматизації, життєздатності та перспективності інтродукції видів та форм родини *Cupressaceae* F. Neger, які зростають у коніферетумі Ботанічного саду Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

Родину *Cupressaceae* в Україні досліджували С.І. Кузнецов (1989), О.П. Суслова (1999), Л.А. Погоріла (2001), В.М. Черняк (2004), Г.І. Ругузова (2006), Н.І. Цицюра (2010) та ін., що дало нам змогу встановити таксономічний склад цієї родини, проаналізувати особливості їх використання у садово-парко-

[1] доц. Н.І. Цицюра, канд. біол. наук – Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка;
[2] проф. В.М. Черняк, д-р біол. наук – Білоцерківський національний аграрний університет